

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003022

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-07-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: № 120-к від 31.07.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Біланов Олег Сергійович

2. Oleh S. Bilanov

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 17-07-2025

Спеціальність за освітою: Правознавство

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9541

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.47

Тема дисертації:

1. Договірне регулювання сурогатного материнства
2. Contractual Regulation of Surrogacy

Реферат:

1. Дисертацію присвячено комплексному дослідженню договірного регулювання сурогатного материнства. У роботі визначено актуальність теми дослідження, що пов'язана з розвитком репродуктивних технологій та появою нових викликів у сфері цивільного права. Проведення аналізу результатів наукових напрацювань з обраної теми засвідчує її важливість і сприяє подальшому висвітленню з урахуванням досвіду практичної реалізації договорів сурогатного материнства, зокрема з початком бойових дій на території України. Через прогалини в чинному законодавстві, договірні зобов'язання у сфері сурогатного материнства виявилися недостатньо захищеними. Звернення до теоретичних та методологічних підходів, що охоплюють загальнонаукові і спеціальні методи пізнання правових явищ, слугує цілісному баченню правового регулювання правовідносин сурогатного материнства, проведенню аналізу національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів, практики Верховного Суду та практика Європейського суду з прав

людини в цій сфері. Розкриття сутності і правової природи договору сурогатного материнства дозволяє надати йому характеристику як домовленості, за якою одна сторона (сурогатна матір) зобов'язується за зверненням другої сторони (потенційні батьки, одинока/ий жінка/чоловік) на платній або безоплатній основі пройти процедуру імплантації ембріона, виносити, народити та передати дитину біологічним батькам без набуття батьківських прав на неї. Створення єдиної державної бази даних у формі інформаційної системи сурогатного материнства, яка вміщуватиме інформацію про жінок, які бажають стати сурогатними матерями, їхній медичний стан, юридичний статус та відповідність встановленим вимогам, дозволить належним чином офіційно оформлювати правовідносини із сурогатною матір'ю та гарантувати дотримання її прав.

Порушення питання правового захисту та встановлення правового статусу ембріона передбачає звернення до договору охорони ембріона людини який розглядається, як добровільна угода, укладена між потенційними батьками, донорами та іншими зацікавленими особами з медичною установою, предметом якої є ембріон людини. Зроблено висновок, що договір охорони ембріона є самостійним видом договору, оскільки його характерною ознакою є спрямованість на забезпечення лікування безпліддя. Автором вивчено форс-мажорні обставини, які можуть виникати в процесі договірної регуляції сурогатного материнства. Досліджено їх вплив на виконання зобов'язань сторонами та розглянуто правові механізми захисту інтересів учасників у випадку настання таких обставин. Враховуючи специфіку правовідносин сурогатного материнства, запропоновано укладати договір страхування життя та здоров'я сурогатної матері. У зв'язку з тим, що ризики настання різних обставин у зв'язку з вагітністю є значними, як то ускладнення стану здоров'я в результаті пологів, необхідність компенсації витрат є очевидною. У дисертації встановлено, що правовий статус дітей, які потрапили в результаті форс-мажорних обставин в ситуацію не регламентовану ні законодавством, ні умовами договору, залишається невизначеним. Протягом певного часу (наприклад, під час карантину або внаслідок бойових дій) діти, народжені від сурогатних матерів, можуть перебувати під наглядом медичних працівників або інших осіб, які матимуть здійснювати такий нагляд через неможливість передати їх біологічним батькам. Надавати таким дітям статус сироти або дитини без нагляду немає правових підстав. Таким чином, пропонується внести зміни до Сімейного кодексу України та Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні, затвердженого Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 9 вересня 2013 року № 787, вказавши, що з моменту народження та до передачі дитини біологічним батькам, діти, народжені від сурогатних матерів набувають статусу «тимчасово влаштованих». У такому випадку медичні працівники нести відповідальність за дітей, доки вони не будуть передані біологічним батькам, забезпечуючи реалізацію їхніх прав. Задля глибокого вивчення питань, які раніше не були розкриті або розглядалися лише побічно, отримання об'єктивних результатів дослідження проблем, що виникають під час правового регулювання надання послуг сурогатного материнства було проведено його емпіричне дослідження шляхом анкетування за допомогою використання онлайн-форми. В результаті вдалось визначити: рівень поінформованості населення, обізнаності у сфері застосування сурогатного материнства; встановити наявність способів захисту прав учасників правовідносин; ставлення суспільства до репродуктивних послуг сурогатного материнства; встановити проблеми, які перешкоджають належному розвитку сурогатного материнства та його правовому регулюванню; визначити можливість іноземців бути потенційними батьками та укладати договори сурогатного материнства в Україні.

2. The dissertation is devoted to a comprehensive study of the contractual regulation of surrogacy. The relevance of the research topic is highlighted in connection with the development of reproductive technologies and the emergence of new challenges in the field of civil law. An analysis of scientific developments on the chosen topic confirms its significance and contributes to further study, particularly in light of the practical implementation of surrogacy agreements, especially after the outbreak of hostilities in Ukraine. Due to gaps in current legislation, contractual obligations in the field of surrogacy are insufficiently protected. Turning to theoretical and methodological approaches that include general scientific and specialized legal methods allows for a holistic view of the legal regulation of surrogacy relations. The dissertation examines national legislation, international legal instruments, the practice of the Supreme Court of Ukraine, and the European Court of Human Rights. Disclosing

the essence and legal nature of a surrogacy contract allows it to be characterized as an agreement whereby one party (the surrogate mother), at the request of the other party (intended parents or a single woman/man), undertakes—either for compensation or free of charge—to undergo embryo implantation, carry and deliver a child, and transfer the child to the biological parents without acquiring parental rights. The creation of a unified state information system on surrogacy, which would include data on women willing to become surrogate mothers, their medical condition, legal status, and compliance with established requirements, would ensure proper legal formalization of surrogacy relations and guarantee the protection of the surrogate mother's rights. Raising the issue of legal protection and establishing the legal status of the embryo presupposes the use of an embryo protection agreement. Such an agreement is seen as a voluntary contract between intended parents, donors, and other interested parties with a medical institution, where the subject is a human embryo. It is concluded that the embryo protection agreement constitutes a separate type of contract, characterized by its orientation toward infertility treatment. The author examines force majeure circumstances that may arise during the contractual regulation of surrogacy, their impact on the performance of obligations, and legal mechanisms for protecting the interests of participants in such cases. Given the specific nature of surrogacy relations, it is proposed to conclude a life and health insurance contract for the surrogate mother. Considering the significant risks associated with pregnancy, such as complications during or after childbirth, the need for compensation is evident. The dissertation establishes that the legal status of children who, due to force majeure, find themselves in situations not regulated by law or contract remains undefined. For example, during quarantine or as a result of hostilities, children born to surrogate mothers may be temporarily cared for by medical personnel or other individuals due to the impossibility of transferring them to biological parents. Granting such children the status of orphans or abandoned is not legally justified. Therefore, it is proposed to amend the Family Code of Ukraine and the Procedure for the Application of Assisted Reproductive Technologies in Ukraine (approved by Order of the Ministry of Health of Ukraine No. 787 of September 9, 2013), to state that from birth until the child is handed over to the biological parents, such children acquire the status of “temporarily placed”. Medical personnel would bear responsibility for their care, ensuring the protection of their rights. To study previously unexplored or indirectly considered issues and to obtain objective results regarding legal problems in the regulation of surrogacy services, empirical research was conducted via an online questionnaire. This made it possible to assess: the level of public awareness about surrogacy; the availability of legal protection mechanisms; societal attitudes toward reproductive services; obstacles to the proper development and regulation of surrogacy; and the possibility for foreigners to enter into surrogacy agreements in Ukraine. The results showed the main problems to be the lack of protection mechanisms for participants; use of surrogacy services without formal contracts; high risk of criminal activity; and inadequate legal regulation. The dissertation develops and substantiates proposals for improving Ukrainian civil legislation in the field of surrogacy. It suggests granting the right to enter into a surrogacy contract to any woman who has expressed such a desire and reached the age of 21. It is proposed to amend Article 287 of the Civil Code of Ukraine to allow biological parents access to a hospitalized surrogate mother unless otherwise specified in the contract or by medical conditions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Біланов О.С. Багатоаспектні підходи цивілістів до розуміння правової природи договору сурогатного материнства. Knowledge, Education, Law, Management. 2022. № 2 (46). С 192-196. <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.2.29>
- Oleg S. Bilanov, Tetiana O Kharchenko, Halyna V.Lavryk, Viktoriia Prokopenko. Mediation as a way to resolve disputes related to the contractual regulation of the use of reproductive technologies. Cuestiones Politicas Vol. 41, No 77 (2023). [DOI: 10.46398/cues1pol.4177.05](https://doi.org/10.46398/cues1pol.4177.05) (Білановим О.С. особисто проведено збір матеріалу, його критичний опис та аналіз, узагальнення результатів, підготовку статті до друку. Роль дисертанта у підготовці оформленню і публікації статті є визначальною). Web of Science
- Біланов О. С. Правове регулювання медичної таємниці у договірних відносинах сурогатного материнства. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 4. 2022. С. 18–23. DOI:10.32782/3922114
- Біланов О.С. Вимоги до договору сурогатного материнства. Інноваційний потенціал та правове забезпечення соціально-економічного розвитку України: виклик глобального світу: Матеріали VI Міжнар. наук.- практ. конф., 19-20 травня 2022 р. / Полт. ін-т економіки і права ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» ; ред. колег. : Н. Мякушко (голова), Р. Шаравара, Р. Басенко та ін.; відп. ред. Р. Басенко. Полтава : ПІЕП, 2022. С 233-236.
- Біланов О.С. Правові питання транснаціонального сурогатного материнства. Традиції та інновації розвитку приватного права в Україні: освітній вимір: матеріали XI Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Полтава, 8 червня 2022 р.). Полтава : ПУЕТ, 2022. С 43-46.
- Біланов О.С. Захист прав у сфері сурогатного материнства: огляд практики ЄСПЛ. Всеукраїнська науково-практична конференція «Конституція України: держава і право в умовах воєнного стану»: Збірник матеріалів конференції, м. Київ, 28 червня 2022 р. / Ред. кол.: Червякова О.В. (гол. ред.), І.А.Семенець-Орлова (заст. гол.ред), І.І.Каліна (упоряд. і відп. ред.) та ін. Київ: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2022. С 43-47.
- Біланов О.С. Правові обмеження щодо надання медичних послуг сурогатного материнства. Теоретичні та практичні проблеми реалізації прав людини та держави. Матеріали науково-практичної конференції (м. Одеса, 7-8 квітня 2023 р.). Одеса: Видавництво «Молодий вчений», 2023. 29-33 с.
- Біланов О.С. Ключові аспекти договору охорони ембріона. Захист соціально вразливих груп: міжнародний та національний виміри. Всеукраїнська науково-практична конференція, 19 жовтня 2023 року, Київ [Текст] / [редкол.: О. Скрипнюк та ін.], НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, ГО "Інкубатор демократ. ініціатив". Київ: Академперіодика, 2023. - 143, [1] с. - Бібліогр.: с. 97-100.
- Біланов О.С. Особливості укладення договору сурогатного материнства. Нове українське право. Вип. 3. 2022. С. 1-16. <https://doi.org/10.31989/NUL.2022.32>
- Лаврик Г.В., Біланов О.С. Проблемні аспекти правового регулювання сурогатного материнства: огляд міжнародної практики. Часопис Київського університету права. No 4. 2021. С. 95-99. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2021.19>
- Біланов О. С. Форс-мажорні обставини, що впливають на виконання договору сурогатного материнства. Часопис Київського університету права. No 2. 2024. С. 92-96. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2024.17>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лаврик Галина Володимирівна
2. Halyna V. Lavryk

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5331-4327

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Москаленко Катерина Вікторівна
2. Kateryna V. Moskalenko

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0152-9603

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, буд. 60, Київ, 01033, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бліхар Марія Миронівна
2. Mariia M. Blikhar

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2974-0419

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пашков Віталій Михайлович

2. Vitalii M. Pashkov

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9489-7768

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Науково-дослідний інститут інтелектуальної власності
Національної академії правових наук України

Код за ЄДРПОУ: 25882308

Місцезнаходження: вул. Пилипа Орлика, буд. 3, Київ, 01024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія правових наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Венецька Марина Віталіївна

2. Maryna V. Venetska

Кваліфікація: к.ю.н., ст.н.с., 12.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7082-9426

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної
академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05417130

Місцезнаходження: вул. Трьохсвятительська, буд. 4, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Бабаскін Анатолій Юрійович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Бабаскін Анатолій Юрійович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Топонар О.І.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна